

ТАҚРИЗИ

муқарризи расмӣ ба диссертатсияи Дилафрӯз Раҷабзода дар мавзун “Хусусиятҳои анъанавии омода намудани хонандагони синфҳои болоӣ ба ҳаёти оилавӣ ва татбиқи он дар замони муосир”, ки барои дарёфти дараҷаи илмӣ номзади илмҳои педагогӣ аз рӯйи ихтисоси 13.00.01 – Педагогикаи умумӣ, таърихи педагогика ва таҳсилот пешниҳод шудааст

Мавзӯи таҳқиқоти интихоб намудаи Дилафрӯз Раҷабзода бе шакл муҳим ва муҳим буда, ба яке аз масъалаҳои муҳими ҷомеаи муосир – омода намудани хонандагони синфҳои болоӣ ба ҳаёти оилавӣ ва татбиқи он дар замони муосир бахшида шудааст. Зеро дигаргуниҳои кулӣ дар ҳаёти ҷамъиятӣ, ҷаҳонишавии арзишҳо, бӯҳрони фарҳангиву иқтисодӣ дар тамоми кишварҳои олам, оқибатҳои ҷанги шаҳрвандӣ, коҳиш ёфтани арзишҳои фарҳангӣ дар ҳаёти ҷомеаи шаҳрвандӣ, дар оила ва оиладорӣ, равандҳои мураккабтарини таназзули тарзи ҳаёти оилавӣ, коҳиш ёбии мақоми оила, зарурати доштани кӯдак, афзоиши ҷудошавии оилаҳо, зӯрварӣ дар оила, афзоиши босуръати аҳоли, ворид намудани арзишҳои тамаддуни бегона дар низомии оила ва оиладорӣ, масъалаи омилҳои инсонӣ ва мустақкам кардани оила, эҳёи анъана ва урфу одатҳои миллӣ ва дигар мушкилоту масъалаҳои муҳим аҳамияти мавзӯи таҳқиқоти илмиро ошкор ва муайян менамоянд.

Масъалаҳои маърифати оиладорӣ ва беҳтар намудани шароитҳои таълиму тарбияи фарзанд, инчунин омодагии онҳо ба ҳаёти мустақилонаи оилавӣ аз ҷумлаи мушкилотҳои мебошанд, ки таваҷҷуҳи тамоми мақомҳои давлатӣ, муассисаҳои таҳсилоти касбӣ ва аҳли ҷомеа ба худ ҷалб кардаанд.

Бинобар ин, муаллифи рисолаи илмӣ хеле бачо таъкид кардааст, ки бо дарназардошти муҳимияти падидаи оила дар рушду ташаккули давлату давлатдорӣ ва ҳифзи арзишҳои фарҳанги миллӣ таҳкими асосҳои ташаккули оила ва оиладорӣ дар заминаи арзишҳои фарҳанги миллӣ, анъана ва урфу одатҳо яке аз самтҳои афзалиятноки сиёсати давлат дар ин самт ба шумор меравад, ки дар ин самт аз ҷониби давлату ҳукумат корҳои зиёде ба анҷом расонида шудаанд.

Вобаста ба аншаву мулоҳизаҳои иброзшуда ба сифати рисолаи илмӣ интихоб намудани мавзӯи “Хусусиятҳои анъанавии омода намудани хонандагони синфҳои болоӣ ба ҳаёти оилавӣ ва татбиқи он дар замони

муосир” аз ҷониби Дилафрӯз Раҷабзода бамаврид ва саривактӣ маҳсуб ёфта, мубрами таҳқиқи мавзӯи диссертатсияи уҳаққиқро бозгӯ мекунад.

Дар баробари ин бояд таъкид кунем, ки коркарди ҳамчунин як мавзуи илмӣ бевосита ба амалишавии талаботи асосии Консепсияи рушди оила дар Ҷумҳурии Тоҷикистон ҳаматарафа мусоидат хоҳад кард.

Довталаб хеле нишонрас фарзияи таҳқиқоти хешро муайян карда, дуруст таъкид кардааст, ки омода намудани хонандагони синфҳои болоӣ ба ҳаёти оилавӣ дар асоси анъанаҳои оиладорӣ ба шарте дуруст ба роҳ монда шуда, натиҷаҳои дилхоҳ ба бор хоҳад овард, агар дар тарбияи оилавӣ зимни омода намудани хонандагони синфҳои болоӣ ба ҳаёти оилавӣ анъанаҳои миллии оиладорӣ ба назар гирифта шаванд, падару модарон ҳангоми омода намудани фарзандон ба ҳаёти оилавӣ пеш аз ҳама ба анъанаҳои миллии таълим кунанд, педагогикаи оиладории халқи тоҷик, ки имконияту мазмуни ғанӣ дорад, дар омода намудани хонандагони синфҳои болоӣ ба ҳаёти оилавӣ истифода бурда шавад ва таҳқиқ ва омӯзиши анъана ва урфу одатҳои миллии оиладории халқи тоҷик дар омода намудани хонандагони синфҳои болоӣ ба ҳаёти оилавӣ дар заминаи анъанаҳои пешқадам ва мусбат, ки аҳамияти педагогӣ ва назариявӣ амалии такмили низоми таълиму тарбияро дар оила, муассисаи таълимӣ ва дигар ниҳодҳои оила доро мебошанд, ба назар гирифта шавад. Бояд таъкид кард, ки фарзияҳои манзуркардаи муаллифи диссертатсия дар таҳқиқоти диссертатсионӣ тасдиқи бевоситаи худро ёфтаанд.

Муҳақиқ анъана ва урфу одатҳои миллии оиладорӣ дар омода намудани хонандагони синфҳои болоӣ ба ҳаёти оилавиро объекти таҳқиқоти мавриди муҳокима ва таҳлилҳои илмӣ қарор дода, роҳу усулҳои самараноки анъанаҳои миллии оиладории тоҷик дар чараёни омода намудани хонандагони синфҳои болоӣ ба ҳаёти оилавиро дар замони муосир мавриди таҷрибаву озмоиш қарор дода, дар ин замина хулосаву тавсияҳои илмӣ-методӣ пешниҳод кардааст, ки истифода аз онҳо дар омосозии хонандагон ба ҳаёти оилавӣ ва бунёди оилаи солиму босаодат бумублиға кӯмак ва мусоидат хоҳанд кард.

Навгони илмӣ таҳқиқот аз он иборат аст, ки муаллифи диссертатсия имкониятҳои иҷтимоӣ педагогии оилаи имрӯзаи тоҷик, зарурат ва истифодаи анъанаҳои оиладорӣ дар омода намудани ҷавонон ба ҳаёти оилавӣ, имконият ва аҳамияти ин анъанаҳо ошкор ва муайян карда шуда, алоқаи зичи анъанаҳои миллии оиладорӣ, ҳамкориҳои падару модарон бо фарзандон дар омода намудани ҷавонон ба ҳаёти оилавиро

чиҳати таъмини рушди минбаъдаи давлат илман асоснок намудааст, ки бозътимоданд.

Бояд таъкид сохт, ки мавзӯи таҳқиқоти диссертатсионӣ аз лиҳози назариявӣ ва амалӣ, сарфи назар аз он ки дар илми педагогикаи тоҷик мавзӯи ба таври мукамал таҳқиқу омӯхта нашуда мебошад, аз ҷониби унвонҷӯй ба қадри кофӣ мавриди омӯзишу таҳқиқ қарор гирифтааст.

Дар асоси мулоҳизаҳои баёншуда метавон тасдиқ намуд, ки андешаҳои муаллифи таҳқиқоти диссертатсионӣ оид ба омода намудани ҷавонон ба ҳаёти оилавӣ мутобиқ ба анъана ва урфу одатҳои миллии оиладорӣ ба талаботи рушду эҳёи анъанаҳои миллий, ба ташкили дурусти раванди мутобиқшавии ҷавонон ва насли наврас ба ҳаёти иҷтимоӣ, дарки таъриху фарҳанги миллии худ, бохабарӣ аз эҷодиёти гузаштагон, ҳифзи зиндагииrosoишта ва таъмини суботи оилаю оиладорӣ мусоидат хоҳанд кард.

Аҳамияти назариявии таҳқиқот дар он ифода меёбад, ки тасаввуротҳои илмӣ оид ба масъалаи анъанаҳои мардумии оиладорӣ васеъ гашта, таъсири анъана ва урфу одатҳои оиладории миллий ба оmodасозии самараноки ҷавонон, алалхусус хонандагони синфҳои болоӣ мусоидат намуда, ба рушди минбаъдаи назария ва амалияи ин масъала асос гузошта, ба таҳкими минбаъдаи анъана ва урфу одатҳои оиладорӣ дар омода намудани ҷавонон ба ҳаёти оилавӣ дар заминаи таҷрибаи оиладорӣ, мактаб ва дигар ниҳодҳои ҷомеа ба роҳ монда шавад.

Аҳамияти амалии таҳқиқот дар он аст, ки натиҷаҳои рисолаи илмӣ ва тавсияҳои пешниҳодшударо падарону модарон, муррабиён, омӯзгорон, донишҷӯён, кумитаҳои кор бо ҷавонон ва ниодҳои дигари ба бунёд ва суботи оила машғулбуда, донишҷӯёну муҳаққиқон зимни эҷоди корҳои илмӣ, навиштани корҳои дипломӣ, таҳияи реферат ва корҳои курсӣ метавонанд истифода баранд. Натиҷаҳои рисолаи илмӣ ва тавсияҳои пешниҳодшударо барои донишомӯзии хонандагони муассисаҳои таҳсилоти миёнаи умумӣ, коллеҷу литсейҳо, баланд бардоштани сатҳи маърифатнокии падарону модарон вобаста ба масъалаҳои омода намудани фарзандон ба ҳаёти оилавӣ, дар донишкадаҳои тақмили ихтисос, дар таҳсилоти баъдидипломии хатмкунандагони донишгоҳу донишкадаҳо, унвонҷӯёну аспирантон ва дигар кормандони соҳаи илм, ки ба ин мавзӯ саруқор доранд, метавонанд дар мавридҳои зарурӣ мавриди корбурд қарор диҳанд.

Диссертатсияи мазкур дорои таҳлилҳои назариявӣю методологии ғанӣ буда, мафҳумҳои калидӣ аз ҷиҳати равонӣ-педагогӣ хеле муфассал

таҳлил карда шудаанд. Мақсад, вазифа, фарзия ва муқаррароти диссертатсия татбиқ ва иҷро гардидаанд. Натиҷаи таҳқиқот фарзияи пешниҳодгардидаро тасдиқ намудааст.

Қобили қайд аст, ки муаллиф дар анҷом додани таҳқиқоти диссертатсионӣ заҳмати зиёд кашидааст: миқдори зиёди адабиёт, аз он ҷумла таҳқиқоти олимони муосири тоҷику хориҷиро мавриди омӯзиш қарор дода, таҳлил намудааст.

Бо вучуди ин, диссертатсия аз камбудихо оро набуда, ислоҳи онҳо арзиши илмӣ диссертатсияро афзун хоҳад намуд, аз ҷумла:

1. Хуб мешуд, ки мавриди таҳлилу баррасии принципҳои истифодашавандаи таълим, маводи таҷрибаи касбии ҳуди муаллиф нишон дода мешуданд;

2. Агар дар қисми таҷрибавӣ-озмоиши таҳқиқот падару модарон ва нҳодҳои ба масоили ҷавонон ва оила сарукордошта ҷалб ва иштирок мекарданд, арзишмандии таҳқиқоти диссертатсионӣ ба маротиба меафзуд.

3. Бяйд таъкид кард, ки муаллифи таҳқиқот шароитҳои педагогии баланд бардоштани самаранокии омодагии хонандагони муассисаҳои таҳсилоти умумӣ ба ҳаёти оилавино дар муассисаҳои таҳсилоти миёнаи умумӣ басо мшаххасу муфассал шарҳу тафсил ва нишон дода, дар баробари ин ба роҳу усул ва воситаҳои технологияҳои педагогии ташкили ҳамкориҳои муассисаи таълимӣ, оила ва ҷамъият барои беҳтар сохтани омодагии хонандагон ба ҳаёти оилавӣ, фарҳанги педагогии волидон, таҳкими оила ва робитаҳои ҳешутаборӣ, таблиғ ва пешбурди тарзи ҳаёти солим ва ғ. камтар тавачҷуҳ кардааст.

4. Дар матни диссертатсия ва автореферат ғалатҳои мантиқӣ, грамматикӣ ва имлоӣ роҳ ётаанд, ки ислоҳ ояд кард.

Ҳамзамон бояд афзуд, ки ин камбудихо ба ҳеҷ ваҷҳ арзиши илмиву амалии диссертатсияро коста намегардонанд.

Хулоса

Диссертатсияи Дилафрӯз Раҷабзода кори ба итмомрасидаи илмӣ-таҳқиқотӣ буда, аз ҷониби муаллиф мустақилона дар сатҳи нисбатан ҳуби илмӣ иҷро карда шудааст.

Натиҷаҳои бадастомада, эътимоднокӣ, хулосаву тавсияҳо аз ҷиҳати илмию-методӣ асоснок карда шудаанд.

Рисола бо миқдори кофӣ бо тавсияву пешниҳодҳои назариявӣ ва амалӣ, мисол ва ҷадвалҳо таъмин аст.

Диссертатсия фаҳмо, бо лаҳни равони тоҷикӣ, босаводона навишта шуда, тартиби таҳия, ҷобачогузори қисмҳои алоҳидаи он ба пуррагӣ риоя карда шудааст. Доир ба ҳар як боб ва умуман ба рисола хулосаҳои возеҳ бароварда шудааст.

Автореферат ба мундариҷаи асосии диссертатсия мувофиқ аст.

Муаллифи таҳқиқоти диссертатсионӣ дар рафти таҳқиқот оид ба масъалаҳои оmodасозии хонандагони синфҳои болоӣ маълумоти нав ба даст овардааст.

Дар охири рисола самтҳои ояндаи таҳқиқот муайян карда шудааст.

Диссертатсия ба талаботи Тартиби додани дараҷаҳои илмӣ мувофиқ буда, муаллифи он Дилафрӯз Раҷабзода ба дарёфти дараҷаи илмии номзади илмҳои педагогӣ аз рӯйи ихтисоси 13.00.01 – Педагогикаи умумӣ, таърихи педагогика ва таҳсилот сазовор мебошад.

Муқарризи расмӣ, номзади илмҳои педагогӣ, омӯзгори калони кафедраи забони русии Донишқадаи давлатии забонҳои Тоҷикистон ба номи

С. Улуғзода

Кадымова Мадина

08.06.2022

Маълумот барои тамос:

Ҷумҳурии Тоҷикистон, шаҳри Душанбе, кучаи Мухаммадиев 17/6; Тел.: (+992) 232-50-00, (+992) 232-87-30, моб. E-mail: kadim @tgpu.tj

“Имзои Мадина Кадымова расдиқ мекунам”

Сардори раёсати кадрҳои ва кӯдакони ШУЪБАИ КАДРҲО махсуси ДДЗТ ба номи С. Улуғзода



Начмуддинов Ш.